

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

36. An liceat exponere propriam vitam pro alio inferiori bono, ut pro honore, vel facultatibus? Ex p. 5. tr .4. r. 29.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

forem, cum aliter non potest innocentem liberare. Et confitetur per rationem quam adducit Papa in cap. illo *Dilecto*, adducto. Qui enim non auxiliatur proximo ad repellendam iniuriam, videtur iniuriantem favere, ac esse particeps culpæ, ideo tenetur vitare culpam, & provide si non possit aliter iniuriam proximi propulari, tenetur occidere aggressorem ne fiat particeps culpæ eius. Ita Faber.

RESOL. XXXV.

An liceat exponere propriam vitam pro defendenda amici vita, & bonis eius?

Est in corpore huius Resolutioni aliqui casus in exemplum supradictæ difficultatis adducuntur, & explanantur. Ex part. 5. tract. 4. Ref. 28.

Sup contentis in hac Res lege doctrinam d. a. rum præcedentium Resolutionum.

§. 1. PRIMA opinio negat. Ita Durandus in 4. dist. 17. qu. 6. Richard. dist. 15. art. 2. q. 5. Gabriel dist. 16. q. 3. art. 1. not. 4. Paludanus dist. 15. q. 3. art. 12. concl. 3. Bellarm. de bonis operibus lib. 3. c. 8. 10. 3. asserentes de his, quæ ad vitæ sustentationem necessaria sunt, non licere elemosynam facere extremè indigenti. Vnde D. August. lib. de Mendacio, c. 6. sic ait, Si quis vitam corporalem pro vita corporali amici perdat, non diligit proximum sicut se ipsum, sed plusquam seipsum, quod doctrinæ regulam excedit. Et ratio est, quia, ut docet Scotus in 3. dist. 29. in arg. ad oppositum. Mensura est perfectior mensurato, sed dilectio sui est mensura dilectionis proximi, iuxta illud Matth. 22. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Ergo nemo potest ponere vitam suam pro amico, quia ponet perfectius pro imperfectiori, quod repugnat rectæ rationi. Et ita hanc sententiam mordicus sustinet doctus Hurtado de Mendoza in 2. 2. dist. 144. sect. 4. §. 42. ubi statuit, peccatum esse aliquem mortem obire pro vita temporalia hominis privati sibi æqualis.

2. Secunda sententia affirmat. Ita Azorius tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 2. Scotus de iust. lib. 5. q. 1. art. 6. Victoria in relect. de Homicidio, n. 25. Corduba lib. 1. qu. 38. ad 4. & alij: quia non est contra ordinem charitatis ponere vitam corporis pro amico: nam ordo charitatis exigit, ut bona gratia, vel virtutis prius velimus nobis, quam proximo; non tamen exigit, ut cætera bona, nimirum vel vitæ corporalis, vel famæ, vel honoris, vel bonorum temporalium prius velimus nobis, quam alteri proximo.

3. Tertia opinio distinguit. Ita Faber de restit. in 4. seni. dist. 15. qu. 3. dist. 52. c. 1. n. 41. ubi sic ait. Ego in hac re distinguendum puto, quod cum queritur, an quis licetè possit ponere vitam pro amico & bonis suis, hoc potest contingere duobus modis. Vno modo præcisè accipiendi vitam corporalem proximi, & bona eius externa præcisè, tunc est dicendum non licere, quia sic ageretur contra ordinem charitatis, & regula eius transgrediretur, quod nulli dubium est esse malum & illicitum, & hoc modo concludunt rationes pro secunda sententia. Alio modo potest considerari vita proximi corporalis, & alia eius bona externa simul cum aliqua virtute, pro qua servanda simul cum corpore & bonis proximi vita corporalis exponitur, ut pro servanda iustitia simul cum corporali vita proximi, nimirum, quia videt quis proximum iniuste interfici, & lædi in bonis, vel pro servanda pietate: ut cum quis videt patrem subire periculum mortis, & filius se exponit periculo mortis, ut patrem à morte tueatur. Et denique cum quis niritur saluare vitam corporalem proximi & bonorum, est actus pietatis, ut ait Scotus in 3. dist. 30. §. quantum ad hoc, in fine. Vnde pius est laborare pro vita corporali proximi saluanda, quia supponendum est, quod si est bonus, erit melior, & valebit sibi & aliis sua bonitas, & si est malus, supponen-

dum est quod corrigetur, hoc enim est pie iudicare, sicut interpretari semper melius, quando non est oppositum manifestum. Cum ergo pietas sit virtus, qui laborat pro servanda vita corporali proximi, laborat simul pro virtute servanda, & sic est licitum, & hoc modo concludunt rationes pro prima opinione, quæ est Soto & aliorum, in omnibus enim illis argumentis supponitur exponi vitam pro saluanda vita proximi simul cum aliqua virtute, saltem amicitia, quæ dato quod non sit virtus, est tamen virtuti coniuncta, ut proprietatis, vel ut effectus eius, & sic conciliatur D. August. qui contraria dixisse videtur, ponere enim vitam pro amici vita temporalis, sine aliqua virtute, videtur demerita. Ita Faber, & ante illum Valentia tom. 3. dist. 39. 4. punct. 3.

4. Quarta sententia est Petri Lotæ in 2. 2. qu. 26. art. 5. sect. 3. dist. 28. membr. 3. num. 15. ubi sic dicit. Ego tamen, perspectis utriusque sententiæ fundamentis, censeo hoc modo exponere vitam pro alio, quandoque esse opus egregiæ fortitudinis, & debitum esse exponatur pro Republica, quandoque esse laudabile, sed non debitum, ut si exponatur pro parte, aut pro amico, cum quo interueniat magna & honesta amicitia, sed quandoque etiam erit non laudabile, & inordinatum, ut si exponatur pro quocunque alio homine. In quo casu mihi probabilius apparet esse improvidentem vitæ effusionem & prodigalitatem, quæ culpa excusari non possit, multò potius quam si quis omnes facultates suas ignoto homini daret, qui manifestè esset stultus & prodigus; & hoc modo interpretor sanctum Thomam pro prima sententia allegatum, qui solum censet illicitam esse elemosynam de necessario vitæ, quando subtrahatur sibi, vel suis aequè indigentibus, nihil autem dixit, quando subtrahatur sibi, vel detur suis. Itaque solum comparavit se, & suos ex una parte cum extraneis; inter se autem & suos non fecit comparisonem. Permittit ergo opinari, fas esse subtrahere sibi vel detur suis, non tamen sibi, vel suis vel detur extraneis: inter suos autem veteris amicitia computari potest. Hæc Lotæ.

5. Sed quia secunda sententia affirmativa satis est probabilis, ex illa inféro licere homini constituto in naufragio dimittere tabulam in qua potest evadere, ut alter eam apprehendat & salvetur, ut infra fulvis dist. 2. cetur.

6. Eodem modo fatentur hominem constitutum in extrema necessitate posse relinquere cibum vnicum, & necessarium, ut aliter eodem modo indigens cum sumat; & pari ratione censetur licitum occurrere hostibus, vel bestia furenti, ut interdum amicus evadat. Sic etiam licet non se defendere occidendo inultorem, quamvis possit. Item dicendum est, qui in bello equum habet, posse alteri tradere ad fugam capellendam, idem in itinere per media frigora, & niues vestem suam alteri præbere, & sic in similibus, vide Bouium part. 1. lib. 12. cap. 4. q. 4.

RESOL. XXXVI.

An liceat exponere propriam vitam pro alio inferiori bono, ut pro honore, & facultatibus? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 29.

§. 1. AD hoc dubium ita responderet Lotæ in 2. 2. dist. 28. membr. 3. n. 60. Duobus modis potest exponi vita periculo certo, & abique occasione spe. Vno modo negligendo medium quo conservari possit: Alio modo offerendo se evidenti mortis occasione, ut obiciendo se hosti parato ad interficiendum. Dico primò, priori modo licet negligere vitam

vitam pro honore, vel facultatibus amici, v. g. si ego occidendus sum nisi amicus aliquid agat, quod in magnum eius dedecus vergit, vel nisi magnam partem suarum facultatum expendat, possum pati mortem ne ille hæc detrimenta incurrat.

2. Dico secundò, non licet obicere se morti evidenti pro defensione honoris, aut facultatis alterius, v. g. si latrones diripiant alicuius domum, & si me illis obicere occidendum, interim impediri poterit furtum, non existimo honestam causam subeundi mortem. Et idem omnino censeo de expositione vitæ pro proprio honore, vel facultatibus. Nam quamvis fas sit non vti medio ad vitæ conseruationem, quod sine ignominia, vel magnis sumptibus exequi non possum, non tamen licet opponere me interficiendum vt honor, vel substantia conseruetur. Differentia autem inter vtrumque casum inde constat, quia plus agit contra propriam vitam, & manifestius eligit mortem, & præfert bona illa, pro quibus moritur, propria vitæ, qui ita se obicit morti, quam qui non curat difficultia media, quibus eam conseruet. Et idèdõ enim censetur vitam pro honore commutare, & ex intentione perdere, secundum præcisè non conseruare. Et hæc omnia docet Lorca *loc. cit.*

3. Sed Sotus, ornamentum Dominicanæ familiae, de *Iusticia, lib. 5. q. 1. art. 6.* affirmatiuam sententiam absolute docet, quia sicut licitum est pro defensione proprii honoris, aut facultatum vitam exponere; ita licitum erit etiam pro bonis & honore amici.

RESOL. XXXVII.

An in mari tabulam à te occupatam possis alteri concedere?

Et an, qui prior tabulam occupauit in naufragio, teneatur alteram admittere in dicta tabula, vel possit illum impedire, ne ascendat, nisi vtrique sufficiat? Ex part. 5. tractat. 4. Ref. 42.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Sotus *lib. 5. de iust. q. 1. art. 6.* Vega *in sum. 10. c. 1. 27. cas. 7.* & Rodriguez *in sum. tom. 1. c. 22. n. 2.* vbi sic ait. [Si aliquo est puesto in vna table in la mitad del mar, no es licito salirle della, para que otro se punga en ella, y se salue, mas sino este merito en ella, sino que la tiene para aquella necesidad, puede la dexar à otro, aunque sapa que de alli ciertamente le ha de succeder la muerte, porque en este caso solamente es vna causa negatiua respectu de su muerte. Esta sententia es de Soto, y quiere dezir, que no es licito salir de la tabla estãdo merito en ella, porque esto es matarse positiuamente; mas es licito no tomarla teniendola dolante los ojos, porque es solo auerse negatiuamente, y no cooperar de su parte para su muerte. Lo qual es licito para hazer bien à su proximo, principalmente si es persona a la qual deue mucho, y si esta razon penetrara Nauarro no se apartara de la opinion de Soto.] Sic ille.

2. Sed probabiliter dicendum est contra Rodriguez, Petrum Nauarra *de restit. lib. 2. c. 3. num. 66. & 67.* à Soti sententia decessisse, & affirmatiuam sententiam in casu proposito docuisse, quam præter illum tuetur etiam Malderus *in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 19.* Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 6. num. 31.* Azorius *tom. 3. lib. 2. c. 3. q. 5.* & sapientissimus Victoria *elect. de homicidio, n. 26. ad 5. arg.* vbi sic ait. Credo quòd in isto casu seruus possit relinquere tabulam certus mortis, & non solum pro Rege hoc esset laudabile, sed pro quocumque etiam amico & proximo. Sic ille: & ratio est, quia hoc facere non est directè se occidere, sed non tueri se cùm possit, nam si esset directè se occidere, nunquam esset licitum id facere pro alio: at prima opinio fatetur id

Tom. VIII.

esse licitum pro Rege, Duce, aut alia persona, maximè vtili Reipublica. Ergo reuera non est directè se occidere, sed solum non tueri se cùm possit: at non tueri nos cùm possumus, licitum est nobis, quando id fieret propter bonum amici: ergo, &c.

3. Notandum est tamen hic cum Lessio pro praxi, quòd qui prior tabulam occupauit in naufragio, non tenetur alterum admittere in dicta tabula, sed posse illum impedire ne ascendat, nisi vtrique sufficiat: & si simul illam occupant forte dirimendum, nisi alter alteri, vt dictum est, sponte cedere velit.

RESOL. XXXVIII.

An Miles, qui certo scit bellum esse iniustum, licitè possit ad se defendendam occidere Militem contrarij exercitus, à quo innadiatur? Ex part. 5. tractat. 4. Ref. 15.

§. 1. Casus erit frequentissimus, & hæc quaestio ita difficilis est, vt Molina *de iust. tom. 2. tr. 1. disp. 15. n. 5.* anceps remanserit in eius resolutione, quia cùm ille alius miles ius habeat ad eum interficiendum, non secus ac ministri publici ius habent ad malefactores interficiendos; sanè quemadmodum non possunt malefactores in sui defensionem percutere ministros publicos, sic miles terga vertens, de quo loquimur, interficere in sui defensionem non potest militem iustè insequentem, alioquin daretur bellum iustum ex vtraque parte, pulla profus ex vtraque parte ignorantia, quod videtur omnino absurdum: ergo, &c.

2. Sed si hæc opinio esset sequenda, vae vae multis militibus; ideo mihi placet opinio affirmatiua, quam tuetur doctissimus Soto *de iust. lib. 1. q. 1. ca. 7.* & post illum Azor. *in 3. p. lib. 2. c. 1. q. 5.* dummodo moneat si potest & procurat, vt miles aggrediens desinat ab aggrediendo, quod si nolit, tunc inuasus ius habet tuendi se, & alterum occidendi pro sua defensionem, neque ex hoc sequitur, quòd daretur bellum ex vtraque parte iustum, nam responderetur quòd Princeps non gerit iustum bellum; sed iste miles iure tuetur se, postquam alterum militem monuit, vt desinat, & noluit. Vide etiam Philippum Fab. *de restit. in 4. sent. disp. 15. q. 3. disp. 5. 2. c. 1. n. 17.*

RESOL. XXXIX.

An liceat occidere innocentem ad postulationem inimici, qui minatur vbi excidium, nisi talis interimitur? Et an possit eiusmodi innocens, imò teneatur semetipsum tradere Tyranno id postulanti pro salute Patriæ? Et an hoc ipsum etiam ei a Republica præcipi, imò ad id cogi possit? Et an si talis innocens contumaciter resistat, possit etiam ab ipsa Republica occidi? Ex part. 5. tract. 4. Ref. 23.

§. 1. Digniantur Doctores in hac quaestione, vt videre est apud Turrianum *in 2. 2. tom. 2. disp. 26. dub. 2. n. 8.* Lessium *lib. 2. c. 9. dub. 7.* Azotium *tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 21.* Malderum *in 2. 2. tract. 3. c. 1. dub. 20.* Sotum *lib. 5. q. 6. art. 7.* Valentiam, Bannez, Aragon. & Solonium, *in 2. 1. D. Thom. q. 64. art. 6.* Lorca *in 2. 2. D. Thom. sect. 3. disp. 28. membr. 4. n. 43.* Becanum *in 2. 2. tom. 2. de iust. q. 10. de homicidio.* Ego autem paucis me expediam.

2. Dico igitur primò. Potest eiusmodi innocens, imò tenetur, semetipsum tradere tyranno id postulanti pro salute patriæ, quæ alia ratione salua esse non possit, non solum quia tenetur quisque pro bono communi Reipublicæ etiam temporali mortem oppetere, sed etiam

K